

PROGRAM S POVZETKI

LJUBLJANA, 21. 2. 2024

Študentski pedagoško-andragoški dan

Program s povzetki

Programski odbor: Andraž Fink, Nika Kralj, Dušan Jankovič

Organizacijski odbor: Andraž Fink, Eva Krštinc, Daša Vončina, Gašper Šverko, Lucija Kovač

Odgovorni urednik: Andraž Fink

Oblikovanje: Urška Lazar

Besedila niso lektorirana

Ljubljana, 2024

Sledite nam na Facebooku [@studentskiPAD](#)

Kazalo

---

1. Program šPAD 2024	5
2. Povzetki predavanj šPAD 2024	7
Apartheid: senčna stran JAR šolstva	7
Dejavniki vključevanja odraslih v izobraževanje v povezavi z miselno naravnostjo	9
Potujoča zakladnica zgodb.....	13
Učitelj – razmišljujoči praktik in raziskovalec lastne prakse.....	15
Ozaveščanje mladostnikovega etosa z literarno umetnostjo v sodobnem izobraževalnem konceptu.....	17
Induktivna vzgojna dimenzija književnosti pri pouku slovenščine v gimnaziji.....	19
Izobraževanje otrok na domu v času epidemije covid-19.....	21
Šolanje na daljavo v času pandemije COVID-19 z vidika staršev	23
Biografsko učenje slovenskih izseljencev v Avstraliji: uporaba strategij tranzicijskega učenja.....	25

1. Program šPAD 2024

8:30–9:00	Prijava udeležencev
9:00–9:20	Pozdravni nagovori dr. Klara Skubic Ermenc, predstojnica Oddelka za pedagogiko in andragogiko Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani Dušan Janković, predstavnik v Študentskem svetu Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani Andraž Fink, koordinator programskega in organizacijskega odbora šPAD2024
9:20–9:50	Apartheid: senčna stran JAR šolstva Larisa Komel in Tinkara Majcen
9:50–10:20	Dejavniki vključevanja odraslih v izobraževanje v povezavi z miselno naravnostjo Blažka Zalašček
10:20–10:50	Potujoča zakladnica zgodb: Razvoj modela družbeno ozaveščenega post- muzeja v kontekstu dolgoživosti Mateja Kužner Čelešnik, Lana Rajer, Neža Vadnjal, Lucija Kovač
10:50–11:10	<i>Odmor s kavo in prigrizki</i>
11:10–11:40	Učitelj – razmišljujoči praktik in raziskovalec lastne prakse Maja Kukovec
11:40–12:10	Ozaveščanje mladostnikovega etosa z literarno umetnostjo v sodobnem izobraževalnem konceptu Adrijana Špacapan
12:10–12:40	Induktivna vzgojna dimenzija književnosti pri pouku slovenščine v gimnaziji Karmen Strel
12:40–15:00	<i>Odmor za kosilo (izven dogodka)</i>
15:00–15:30	Izobraževanje otrok na domu v času epidemije covid-19 Vesna Strlič
15:30–16:00	Šolanje na daljavo v času pandemije covid-19 z vidika staršev Tina Kolarič
16:00–16:30	Biografsko učenje slovenskih izseljencev v Avstraliji: uporaba strategij tranzicijskega učenja Alenka Tratnik
16:30–18:00	<i>Odmor</i>
18:00–19:00	Doktorska kavarna

2. Povzetki predavanj šPAD 2024

Apartheid: senčna stran JAR šolstva

LARISA KOMEL IN TINKARA MAJCEN

Povzetek

Novembra 2023 sva se Larisa in Tinkara skupaj s prof. Ermenc Skubic in prof. Kalin, za dva tedna odpravili na študijsko izmenjavo v Južnoafriško Republiko.

Spoznali sva tamkajšnjo kulturo, si ogledali številna mesta in znamenitosti, videli *velikih pet* živali na safariju, predvsem pa pobliže spoznali južnoafriški šolski sistem. Ogledali sva si nekaj osnovnih šol, opravili intervjuje z ravnateljji in učitelji teh šol ter univerzitetnimi profesorji, ki so aktivni na področju pedagogike. Dobili sva res širok vpogled in izvedeli zelo veliko: kako je deloval sistem v času Apartheida ter kako se je kurikulum in delovanje šol spremenilo v obdobju po njem, s kakšnimi izzivi se soočajo, o profesionalnem razvoju učiteljev, financiranju šol, spoznali pa sva tudi delovanje šolske svetovalne službe.

V šolskem sistemu so po vsej vertikali še vedno močno prisotne posledice apartheida. Apartheid, ki pomeni »ločevanje«, je politika rasnega razlikovanja, ki se je v JAR pričela v 50. letih prejšnjega stoletja in odpravila leta 1994. Mesta so bila deljena na rasne četrti, temnopolti so lahko izven svojega območja prehajali le s posebno dovolilnico, kratene pa so jim bile številne pravice - temnopoltim je bila prepovedana uporaba skupnih prevoznih sredstev, šol, bolnišnic, restavracij, plačevali so posebne davke za črnsko prebivalstvo, delavci niso imeli pravic, prepovedani so bili mešani zakoni. Danes rasnih četrti ni več in rasizem je formalno odpravljen, a je v resnici še kako prisoten - JAR je država z največjimi neenakostmi med prebivalci na svetu.

Južnoafriški šolski sistem je decentraliziran, tako vsaka šola sama odloča o šolnini, jeziku, ki se v šoli uporablja, pa tudi o tem kateri otroci so v šoli bolj dobrodošli. To so pomembni dejavniki, na katerih temelji rasno razlikovanje. Šole, ki si želijo privabiti otroke belskih družin, imajo višjo šolnino, saj si jih temnopolte družine v večini ne morejo privoščiti. Te šole so na ogromnih posestih, z ustreznim strokovnim kadrom, sodobno opremo in šolsko svetovalno službo. Ogromen delež temnopolnih pa, za razliko od razkošnih belskih naselij, živi v kontejnerskih naseljih imenovanih »Townships«. Njihove šole so zelo skromno opremljene, ponekod celo brez elektrike in vode. V šoli, ki smo jo obiskali, je za 500 otrok na voljo 7 učiteljev, stoji pa tik ob avtocesti in je tako v stalni nevarnosti pred prometnimi nesrečami, saj jo od prometa loči le šibka ograja. Čeprav je v JAR uradnih 11 jezikov, se v osnovni, srednji šoli ter na univerzi uporabljata le dva - angleščina ter afrikanščina, slednji je materni jezik večine belskih otrok, materni jeziki temnopolnih otrok pa v šolski sistem po tretjem razredu OŠ niso vključeni. Čeprav bo v letošnjem letu že kar 30 let od formalne odprave apartheida, v šolskem sistemu tako še vedno vlada socialna nepravilnost kolosalnih razsežnosti, o čemer bova govorili danes.

Ključne besede: *Južnoafriška republika, šolski sistem, apartheid, socialna pravičnost*

Predstavitev avtoric

Larisa Komel je študentka zaključnega letnika druge stopnje Pedagogike, sočasno pa je tudi zaposlena na osnovni šoli kot učiteljica za dodatno strokovno pomoč. Trenutno ji izziv predstavlja usklajevanje študija in dela. Na področju pedagogike jo zanimajo predvsem tematike, ki se dotikajo posebnih potreb in vzgojnih konceptov. Tu tečejo tudi njeni razmisleki za magistrsko delo. Odločitev za odhod v Južnoafriško republiko je prinesla želja po spoznavanju novih kultur, ljudi in pedagoških praks.

Tinkara Majcen je študentka zaključnega letnika druge stopnje Pedagogike. Aktivna je predvsem na področju tem, ki se dotikajo socialne pravičnosti. Kot soavtorica je skupaj s še štirimi študenti in prof. Skubic Ermenc napisala priročnik za izvajanje učne pomoči učencem priseljencem, ki je bil izdan decembra 2023. Odprava v JAR je podlaga za njeno magistrsko delo, v katerem bo primerjalno predstavila dojetanje socialne pravičnosti v šolskem sistemu v Sloveniji ter Južnoafriški Republiki.

Dejavniki vključevanja odraslih v izobraževanje v povezavi z miselno naravnostjo

---

BLAŽKA ZALAŠČEK

Povzetek

Prispevek govori o pomembnosti vseživljenjskega izobraževanja skozi različne dejavnike, ki lahko spodbujajo ali zavirajo vključevanje odraslih v izobraževanje. Del izobraževanja so tudi tako imenovane izobraževalne ovire, v andragogiki klasificirane na tri različne vrste. Nazadnje pa je opredeljena tudi miselna naravnost posameznika in kako le-ta vpliva na celoten proces delovanja ter vključevanja odraslega v izobraževanje.

Jelenc (2016) poudarja, da je v današnji družbi znanje nekaj neprecenljivega. Čelebič (2010) prav tako izpostavi povečevanje njegove pomembnosti predvsem zaradi staranja prebivalstva ter splošnega napredka na poklicnem področju. Tako Mirčeva in Beltram (2014), izpostavita tri vrste dejavnikov, ki vplivajo na vključevanje odraslih v izobraževanje. Kot prvi, individualni, ti so denimo pretekle izkušnje z izobraževanjem. Manninen (2005, v Čelebič, 2010) kot družbene oz. sociološke dejavnike, predstavja odnos posameznika z okoljem. Mirčeva in Beltram (2014) med zadnje izobraževalno-institucionalne dejavnike uvrščata dostopnost izobraževanj za odrasle. Dejavniki lahko na posameznika vplivajo spodbujevalno ali zaviralno.

Odrasli se soočajo z različnimi ovirami, Radovan (2002) jih razdeli na notranje, subjektivne in zunanje, objektivne. Izpostavi v andragogiki najbolj uveljavljeno klasifikacijo po avtorici Cross (1981, v Mohorič Špolar idr., 2011), ki konkretno loči tri vrste ovir. Odrasli lahko doživijo naslednje izobraževalne ovire. Situacijske izhajajo iz posameznika, sem prištevamo pomanjkanje časa, prevelika fizična oddaljenost od izobraževanj ter finančni položaj. Naslednje so dispozicijske, te se vežejo na psiho-socialne lastnosti odraslega, kot so prepričanja o lastni sposobnosti, samopodoba in stališča do učenja samega. Zadnje so klasificirane kot institucionalne ovire, te izvirajo iz institucij, ki ponujajo izobraževanja. Primeri tovrstnih ovir so nepravilna zasnova izobraževalnih programov, zahtev za udeležbo ali napačna promocija. Radovan (2003) izpostavlja, da bodo odrasli z višjo motivacijo vložili več časa ter truda v reševanje ovir ter splošno v izobraževanje.

Posameznikovo miselno naravnost avtorica Dweck (2017) loči na dve povsem različni veji in sicer na razvojno in fiksno. Razvojna miselna naravnost ali »Growth Mindset« predpostavlja, da posameznik lahko razvija, izboljšuje oz. izpopolnjuje njegove sposobnosti s trdom in vajo. Cenijo trud ter si želijo novih izzivov, saj lahko le preko njih nadgrajujejo svoje sposobnosti. Posamezniku, kateremu je primarna razvojna miselnost, ni strah napak. Slednje razume kot odlično sredstvo za učenje in napredek. Fiksna miselna naravnost ali »Fixed Mindset« pa predpostavlja, da posameznikovih sposobnosti ni moč razvijati, so prav takšne kot so, kot bi bile izklesane v kamen. Posameznik se za vsako ceno izogiba izzivov, veliko raje dela samo tisto v čemer je dober, saj se tako lahko vedno znova dokazuje in pridobi zunanjo potrditev.

Nadaljevalnemu izobraževanju se ni mogoče izogniti, različni, kompleksni dejavniki pa posameznika lahko spodbudijo ali odvrnejo od vključevanja v izobraževanje. Visoka samopodoba, pozitivna stališča do učenja ter motivacija vplivajo spodbujevalno, medtem ko izobraževalne ovire, ne glede na vrsto vključevanje v izobraževanje zavirajo. Pri premagovanju ovir ima motivacija glavno vlogo, saj je na podlagi le-te odvisno kakšno odločitev bo odrasel sprejel. Posameznik z visoko motivacijo bo lažje našel rešitev, v nasprotnem primeru pa bo zelo hitro izgubil zanimanje in obupal. Prav tako se miselna naravnost posameznika tesno povezuje z motivacijo in samopodobo posameznika,

posledično tudi vpliva na vključevanje v izobraževanje. Posamezniki z razvojno miselnostjo so tukaj v prednosti, saj jim miselna orientiranost omogoča lažje premagovanje izobraževalnih ovir. Posamezniki s fiksno pa vključevanje v izobraževanja razumejo kot grožnjo, ki lahko razgali njihovo nesposobnost, tako je njihova motivacija nizka. Fiksno miselno naravnost bi tako lahko klasificirali kot dipozicijsko izobraževalno oviro.

Ključne besede: *vključevanje v izobraževanje, izobraževalne ovire, miselna naravnost, odrasli, andragogika.*

Literatura

- Beltram, P., Žalec, N., Mirčeva, J. in Turk, A. (2014). *Formalno izobraževanje odraslih v Sloveniji: Odrasli v srednješolskem izobraževanju - položaj, kakovost, bodočnost*. Ljubljana: Andragoški center RS. Pridobljeno 27. 11. 2022, s https://arhiv.acs.si/publikacije/Formalno_izobrazevanje_odraslih_v_Sloveniji.pdf.
- Čelebič, T. (2010). Neformalno izobraževanje v Sloveniji z mednarodno primerjavo po anketi o izobraževanju odraslih. *Andragoška spoznanja*, 16(3), 42–55. Pridobljeno 5. 12. 2022, s <https://www.dlib.si/stream/URN:NBN:SI:DOC-5BN6F37X/366d4ab8-0dea-450a-af9e-7691550c73c7/PDF>.
- Dweck, C. S. (2017). *Mindset: Changing the way you think to fulfil your potential*. London: Robinson.
- Jelenc, Z. (2016). *Vseživljenjskost učenja in izobraževanja odraslih*. Nova Gorica: EDUCA.
- Mohorčič Špolar, V. A., Radovan, M. in Ivančič, A. (2011). *Vseživljenjsko učenje - tek čez ovire?: Mednarodni vidiki politike vseživljenjskega učenja in udeležba v izobraževanju odraslih*. Ljubljana: Andragoški center RS.
- Radovan, M. (2002). Ovire odraslih pri vključevanju v izobraževanje. *Andragoška spoznanja*, 8(1), 24–31. Pridobljeno 4. 12. 2022, s <https://www.dlib.si/stream/URN:NBN:SI:DOC-NT3ZPNE4/b30be2e9-df8b-4a02-8972-ba4d55792409/PDF>.
- Radovan, M. (2003). Analiza dejavnikov, ki vplivajo na motiviranost brezposelnih za izobraževanje. *Psihološka obzorja*, 12(4), 109–120. Pridobljeno 4. 12. 2022, s http://psiholoska-obzorja.si/arhiv_clanki/2003_4/radovan.pdf.

Predstavitev avtorice

Blažka Zalašček je diplomirana profesorica pedagogike in študentka magistrskega študijskega programa Andragogika na Pedagoški fakulteti Univerze na Primorskem. Seminarska naloga je nastala v okviru predmeta Sodobni trendi edukacijskih ved pod mentorstvomizr. prof. dr. Dejana Hozjana. Miselna naravnost posameznika je ključna v samem delovanju posameznika, kar je raziskovala že v samostojnem članku z naslovom »Ali ste vodja s fiksno ali razvojno miselnostjo« ter udeležbi na zaključni konferenci projekta Growth Mindset Teaching in (Higher) Education.

Potujoča zakladnica zgodb

Razvoj modela družbeno ozaveščenega post-muzeja v kontekstu dolgoživosti

---

MATEJA KUŽNER ČELEŠNIK, LANA RAJER, NEŽA VADNJAL, LUCIJA KOVAČ

Povzetek

V Evropi se srečujemo z izzivi dolgoživosti in staranja prebivalstva (Hazer in Boyle 2010, Crewdson 2016, Woods idr. 2022, idr.) ter s tem povezanega kakovostnega preživljanja starosti ter aktivnega vključevanja starejših v družbeno in kulturno življenje. Izhajajoč iz teh izzivov smo v okviru študentskega projekta *Socialne inovacije in dolgoživost* v dialogu z starejšimi (Modra fakulteta UL, Center aktivnosti Fužine in Univerza za tretje življenjsko obdobje) in kulturnimi ustanovami (Muzej za arhitekturo in oblikovanje ter Notranjski muzej v Postojni) razvili model družbeno ozaveščenega post-muzeja, ki na egalitaren način omogoča dostop do znanja in skrbi za ohranjanje ter posredovanje predvsem nesnovne kulturne dediščine.

Izhajajoči iz misli, ki opozarja na vzajemno dinamiko sodobne družbe in današnjih muzejev, kjer, če parafraziramo antropologa Daniela Millerja (1998, 3), družba konstruira muzeje, kolikor muzeji konstruirajo družbo - kakšna je torej vloga muzejev v sodobni družbi? Če so v preteklosti muzeji delovali bolj kot prostori zbiranja, shranjevanja in razstavljanja umetniških in zgodovinskih del, se jim v sodobnosti pripisuje aktivnejša vloga pri razvijanju kritičnega mišljenja, omogočanju družbenega dialoga in participacije javnosti. Z odpiranjem muzejev javnosti so ti postali prostori stika, povezovanja in združevanja oziroma t.i. »cone kontakta«, kakor jih je opredelil James Clifford (*Museums as Contact Zones* 1997). V iskanju alternativnih institucij, prostorov ali praks, ki izpodbijajo in kritizirajo ustaljeno pojmovanje kulturnih ustanov smo se pri projektu oprli na idejo t.i. »post-muzeja« (angl. post-museum) v obliki mobilnega muzeja, ki se je razvila kot odgovor na sodobne družbene razmere in ustaljen način dela muzejev (Hooper Greenhill 2000). Post-muzej kot 'nadgradnja' klasičnega muzeja se s svojim delovanjem usmerja v iskanje rešitev posledic, nastalih kot rezultat družbeno-političnih sprememb, z odkrivanjem in vključevanjem novih (spo)znanj ter omogoča lažji stik z občinstvom, povečuje dostopnost in posledično ponujajo nov pristop k širjenju kulture in znanja.

Priznani francoski filozof Ronald Barthes pravi: »Pripovedništvo je prisotno v vsakem obdobju, na vsakem mestu in v vseh družbah; prične se z zgodovino človeštva. Nikdar in nikjer ni bilo ljudstva, ki ni pripovedovalo [...] pripovedovanje je tu, kot življenje samo.« (1977, 79). Izbrana misel priča o izvorni prisotnosti pripovedovanja zgodb (angl. storytelling) kot inherentnemu delu življenja samega in predstavlja pomemben segment prenosa tako znanja oz. veščin kot vrednot in modrosti. V našem projektu smo se zato odločili, da uporabimo narativne metode raziskovanja, preko katere lahko dostopamo do subjektivne resničnosti, ki je vselej vpeta v širšo kulturo, mrežo pomenov in razmerja moči v sociohistoričnem kontekstu.

Naš model družbeno ozaveščenega post-muzeja z naslovom *Potujoča zakladnica zgodb* tako preko narativne metode storytellinga ohranja subjektivne zgodbe posameznikov kot pomemben vir modrosti, vezane na nesnovno kulturno dediščino. Hkrati prispeva k kakovostnemu preživljanju starosti, aktivnem vključevanju starejših v družbeno in kulturno življenje ter medgeneracijsko povezuje.

Ključne besede: *dolgoživost, post-muzeji, narativnost, kulturna dediščina, modrost*

Literatura

- Crewdson, J. (2016). The Effect of Loneliness in the Elderly Population: A Review. *Healthy Aging & Clinical Care in the Elderly*, 8, str. 1-8.
- Millerja, D. (ur.) (1998). *Material Cultures. Why Some Things Matter?* Chicago: The University of Chicago Press.
- Hazer, O. in Boylu, A. A. (2010), The examination of the factors affecting the feeling of loneliness of the elderly. *Procedia Social and Behavioral Sciences*, 9, str. 2083-2089.
- Hooper Greenhill, E. (2000). *Museums and the Interpretation of Visual Culture*. London: Routledge.
- Clifford, J. (1997). *Routes: Travel and Translation in the Late Twentieth Century*. Harvard University Press.
- Woods T., Palmarini N., Corner L. idr. (2022). Quantum healthy longevity for healthy people, planet, and growth. *The Lancet Healthy Longevity*. 12, št. 3, str. 811-813.
- Barthes, R. (1977). *Image, Music, Text*. London: Fontana Press.

Predstavitev avtoric:

Mateja Kužner Čelešnik je profesorica pedagogike in andragogike in diplomirana zgodovinarica ter magistrska študentka andragogike in zgodovine na FF UL. Deluje na področju kulturno-umetnostnega udejstvovanja različnih ciljnih skupin, vodi program čuječnosti za starejše ter raziskuje interdisciplinarne pristope povezovanja kulturne dediščine z okoljem.

Lana Rajer je absolventka dodiplomskega programa pedagogike in andragogike na FF UL. Vodi umetniške delavnice za otroke, mladostnike in odrasle ter se posveča raziskovanju in preučevanju alternativnih izobraževalnih praks po svetu. Kot prostovoljka vsako leto deluje v različnih dobrodelnih projektih in organizacijah.

Neža Vadnjal je študentka dvopredmetnega dodiplomskega študija etnologije in kulturne antropologije ter filozofije na FF UL. Je aktivistka (letos je npr. organizirala je branje palestinske poezije), v prostem času pa rada slika.

Lucija Kovač je absolventka dodiplomskega programa pedagogike in andragogike na FF UL in dijakinja 4. letnika Konservatorija za glasbo in balet. Kot prostovoljka v okviru Društva za preventivno delo sodeluje pri izvajanju projekta Mladinske delavnice, sooblikuje program POTA in se kulturno-umetniško ter pedagoško udejstvuje na področju zborovskega petja. V preteklem letu je okviru odbora LIT sodelovala tudi pri pripravi predlogov posodobitve Nacionalnega programa finančnega opismenjevanja.

Študentski projekt **Socialne inovacije in dolgoživost** je aktivno potekal med septembrom in novembrom 2023. Tekom projekta smo sodelujoči študentje pod vodstvom mentorjev razvili našo idejo in ustvarjali model pilotnega projekta post-muzeja, ki je zaživel preko delavnic v Centru aktivnosti Fužine in Notranjem muzeju v Postojni. Odzivi so bili precej pozitivni, zato smo želeli našo razširiti in ji dati bolj stabilne okvire. Prvi in s tem ključen korak v tej zgodbi je bil tudi zbornik Potujoča zakladnica zgodb, preko katerega ostaja proces razvoja idejne zamisli ovekovečen, hkrati pa je v njem opisana tudi teoretska zasnova, ki daje projektu kredibilnost.

MAJA KUKOVEC

Povzetek

Številne družbene spremembe v šole vnašajo zahtevo po neprestani aktualizaciji pedagoške prakse in vse aktivnejši vlogi učitelja. Učitelj mora zato izstopiti iz vloge pasivnega opazovalca lastne prakse in sledenja usmeritvam drugih, saj mora zavzeti vlogo razmišljujočega praktika in raziskovalca lastne prakse, kar pomeni, da učitelj o svoji poučevalni praksi neprestano razmišlja, razmisleke skozi raziskovanje preverja in po potrebi lastno prakso spreminja. Kljub temu pa je iluzorično pričakovati, da se bodo učitelji s to vlogo spontano poistovetili in jo v praksi zavzemali, saj kakovostna raziskovalna praksa učitelja zahteva ustrezno kompetentnost slednjega. Pri tem je ključna vloga študija, ki mora bodoče učitelje opolnomočiti za samostojno raziskovanje lastne prakse.

Izhajajoč iz teoretičnih izhodišč, da je razmišljujoča in raziskovalna praksa učitelja v sodobni šoli nujna, so zaskrbljujoče ugotovitve Maksimovič idr. (2018, str. 321), da raziskovalna praksa učiteljev pogosto ostaja na ravni razmisleka in ni usmerjena v aktivno raziskovanje ter izboljševanje slednje. Ravno zaradi neskladja med teoretičnimi izhodišči in ugotovitvami že opravljenih raziskav, smo izvedli intervjuja z dvema osnovnošolskima učiteljicama, kjer nas je zanimalo v kolikšni meri se intervjuvani učiteljici poistovetita z vlogo učitelja kot razmišljujočega praktika in raziskovalca lastne prakse ter kakšen pomen pripisujeta tej vlogi. Ugotavljali smo, kako lastno prakso raziskujeta ter kaj ju pri tem spodbuja in kaj ovira. Navsezadnje nas je zanimalo, kako kompetentni se počutita za raziskovanje lastne prakse in v kolikšni meri ju je na to pripravil študij. Skozi empirično raziskavo smo ugotovili, da intervjuvani učiteljic, vlogi učitelja kot razmišljujočega praktika in raziskovalca pripisujeta velik pomen, saj poudarjata, da mora učitelj svojo prakso neprestano reflektirati in raziskovati, s čimer jo izboljšuje in prilagaja potrebam učencev. Kljub temu, pa raziskovalna praksa intervjuvanih učiteljic, z nekaj izjemami, ne vključuje načrtnega in sistematičnega raziskovanja. Slednje je med drugim odraz ovir, ki jih pri raziskovanju lastne prakse zaznavata, pri čemer izpostavljata pomanjkljivo usposobljenost in preobremenjenost. To sta intervjuvani učiteljici podkrepili z odgovori, da ju je študij seznanil le z osnovami raziskovanja in ni omogočil dovolj konkretnih izkušenj raziskovanja. Kljub oviram pa sta intervjuvani učiteljici kot spodbujevalna dejavnika pri raziskovanju izpostavili vlogo vodstva in pomen, ki ga učitelj pripisuje raziskovanju.

Ključne besede: *učitelj, razmišljujoči praktik, raziskovalec, refleksija, raziskovalna praksa.*

Literatura

- Cencič, M. (2015). *Izbrani pristopi k spodbujanju refleksije učiteljev*. Koper: Univerzitetna založba Annales.
- Krek, J. in Vogrinc, J. (2008). Učitelj – raziskovalec vzgojno-izobraževalne prakse. V: J. Krek, T. Hodnik Čadež, J. Vogrinc, B. Sicherl-Kafol, T. Devjak in V. Štemberger (ur.), *Učitelj v vlogi raziskovalca. Akcijsko raziskovanje na področjih medpredmetnega povezovanja in vzgojne zasnove v javni šoli*. Ljubljana: Pedagoška fakulteta UL, str. 23–57.
- Lesničar, B. in Peeters, W. (2017). Učitelj, raziskovalec lastne prakse. V: Z. Kos in A. Nagode (ur.), *Učitelji, raziskovalci lastne prakse. Poučevanje in učenje s pomočjo dokazov iz pedagoške prakse in znanstvenih raziskav*. Ljubljana: Zavod RS za šolstvo, str. 31–40. Dostopno na <https://www.zrss.si/pdf/linpilcare-ucitelj-raziskovalec-lastne-prakse.pdf> (pridobljeno 25. 10. 2022).
- Maksimović, J., Osmanović, J. in Stošić, L. (2018). Teachers as reflective practitioners with the function of improving educational practice in primary schools in serbia. *Sodobna Pedagogika*, 69, št. 4, str. 306–324.
- Podgornik, V. (2008). Refleksivno poučevanje kot dejavnik učiteljevega profesionalnega razvoja. V: J. Krek, T. Hodnik Čadež, J. Vogrinc, B. Sicherl-Kafol, T. Devjak in V. Štemberger (ur.), *Učitelj v vlogi raziskovalca. Akcijsko raziskovanje na področjih medpredmetnega povezovanja in vzgojne zasnove v javni šoli*. Ljubljana: Pedagoška fakulteta UL, 81–92.
- Rupnik Vec, T. (2006). Kritična samorefleksija–temelj profesionalnega razvoja in rasti. *Socialna pedagogika*, 10, št. 4, str. 429–465.
- Vogrinc, J., Valenčič Zuljan, M. in Krek, J. (2007). Akcijsko raziskovanje kot del procesov zagotavljanja kakovosti dela v vzgojno-izobraževalni instituciji. *Sodobna pedagogika*, 58, št. 5, str. 48–67.

Predstavitev avtorice

Maja Kukovec je študentka 2. letnika magistrskega študijskega programa Pedagogika na Filozofski fakulteti v Ljubljani. Prispevek z naslovom Učitelj – razmišljujoči praktik in raziskovalec lastne prakse je nastal v študijskem letu 2022/2023, kot seminarska naloga pri medpredmetnem povezovanju študijskih predmetov Didaktične strategije in Izbrane metode pedagoškega raziskovanja. Seminarska naloga je nastala pod mentorstvom red. prof. dr. Jane Kalin in doc. dr. Vesne Podgornik.

Ozaveščanje mladostnikovega etosa z literarno umetnostjo v sodobnem izobraževalnem konceptu

---

ADRIJANA ŠPACAPAN

Povzetek

Študija primera je namenjena premisleku o pouku književnosti v gimnaziji. Z vzgojnim modelom treh stopenj, odgovornosti, spoštljivosti in etične zavesti, je ob delu z literarnimi besedili pri pouku možno dijake voditi do zavedanja o pomenu Drugega v njihovem življenju.

Pokazalo se je, da dobijo dijaki največ spodbud za svoje moralno ravnanje in držo od družine. Menijo, da šola zanje te vloge nima, dojemajo jo kot prostor znanja in pristopov k učenju ter s tega vidika ocenjujejo, da vrednote šole niso skladne z njihovimi. Šolska zakonodaja ni koherentna in šolo opredeljuje s finančno logiko. Drugi določujoči dokumenti, kot sta Bela knjiga in Učni načrt za slovenščino v gimnaziji, ne kažeta vizije humanosti in državljanstva v svetu.

Dijaki pripisujejo pri pouku književnosti vrednost soočanju stališč ob prebranih besedilih. Drugi jim v tem smislu pomeni možnost preverjanja lastnih stališč in vrednot ter njihove spremembe. Drugi iz njihovega izkušenjskega sveta je zanje merilo pri opazovanju fiktivnega Drugega, to je literarnega lika, in sicer s stališča osebnih vrednot iz njihovega vsakdanjega življenja, med katerimi izstopajo integriteta, pristnost in upoštevanje Drugega. Zunanja določila dijaki presežejo v primeru skrajnega bivanjskega položaja, kot je soočanje z bližajočo se smrtjo, in se tako približajo Levinasovemu pojmu obličja.

Z demokratično diskusijo, pri kateri med učencem in učiteljem vlada vzajemna spoštljivost, je pouk književnosti poglobljen. Omogoča ukvarjanje z votlimi mesti, ki v dijakovem govornem in predvsem pisnem sporazumevanju vključujejo potencial za pomensko poglobitev, kar vpliva na ubeseditev v šolskem eseju, ki je tudi vir votlih mest in s tem nadaljnega poglobljanja v vprašanja, ki jih ponuja literarna umetnost in s katerimi ostrimo etično zavest dijakov.

Ključne besede: *književnost v gimnaziji, etika, etos, Drugi, humanost, induktivni vzgojni model treh stopenj, diskusijski pouk*

Literatura

- Abbs, P. (2003): *Against the Flow. Education, the arts and the postmodern culture*. London: RoutledgeFalmer.
- Krakar Vogel, B. (2020): *Didaktika književnosti pri pouku slovenščine*. Ljubljana: Rokus Klett.
- Biesta, G. J. J. (2010): *Good Education in an Age of Measurement. Ethics, Politics, Democracy*. New York: Routledge.
- Arendt, H. (2006): *Med preteklostjo in prihodnostjo. Šest vaj v političnem mišljenju*. Ljubljana: Krtina.
- Kroflič, R. (2007): Vzgoja za odgovornost onkraj razsvetljenske paradigme. *Sodobna pedagogika*, letnik 58, posebna izdaja, str. 56–71. Ljubljana: Zveza društev pedagoških delavcev Slovenije.
- Lévinas, E. (1998): *Etika in neskončno. Čas in drugi*. Ljubljana: Družina.
- Medveš, Z. (2007): Vzgojni koncept med vrednotno matrico in samopodobo. V: *Sodobna pedagogika*, letnik 58, posebna izdaja, str. 6–29. Ljubljana: Zveza društev pedagoških delavcev Slovenije.
- Meretoja, H. (2018). *The Ethics of Storytelling (Narrative Hermeneutics, History and the Possible)*. New York: Oxford University Press.
- Nussbaum, M. (2010): *Not for Profit. Why Democracy Needs the Humanities?* New Jersey: Princeton University Press.
- Ricoeur, P. (2003): *Narrative Identity*. V: *On Paul Ricoeur*. Str. 188-199. London: Routledge.
- Virk, T. (2018): *Etični obrat v literarni vedi*. Ljubljana: LUD Literatura.

Predstavitev avtorice

Adrijana Špacapan se kot učiteljica slovenščine sprašuje o razmerju med posameznikom in sistemom, religijski pluralnosti v šoli in pomenu pouka književnosti v tem kontekstu. Izhajajoč iz pojma humanost se opira na odnosno etiko in Levinasovo etiko odgovornosti. Doktorirala je iz religiologije z mentorstvom red. prof. dr. Robija Krofliča in s somentorstvom doc. dr. Igorja Škamperleta.

Induktivna vzgojna dimenzija književnosti pri pouku slovenščine v gimnaziji

---

KARMEN STREL

Povzetek

Pouk književnosti pri slovenščini v gimnaziji ponuja možnosti za uresničevanje induktivne vzgojne prakse. Ta bistvo vzgoje vidi v posameznikovem vstopanju v osebne odnose z Drugimi in v komunikaciji z različnimi vrednotami in etičnimi načeli v konkretnih situacijah. Induktivna vzgojna dimenzija književnosti pri pouku slovenščine narekuje upoštevanje nekaterih načel. Obravnavana literarna besedila naj bi bila čim bolj kakovostna, kulturno, slogovno, tematsko in problemsko raznolika ter čim manj premočrtno ideološko in moralistično naravnana. Da bi se resnično empatično vživljali v imaginarne Druge ter preigravali različne etične položaje, se mora literarna dela spoznavati skozi prvoosebno bralno izkušnjo, ki je nadgrajena s prvoosebno interpretacijo. Pri tem je pomembno, da nadaljnji koraki ne izražajo zgolj iracionalnih spontanih vtisov posameznika. Prvoosebne interpretacije morajo biti tako soočene z drugoosebnimi izkušnjami oz. interpretacijami, ki jih podajajo ostali udeleženci bralnega dogodka (realni Drugi), ter s tretjeosebnimi izkušnjami, tj. z interpretacijami, ki jih ponujajo literarne in druge vede.

V magistrskem delu smo ugotavljali, da sodobni kurikularni okvirji pouka književnosti v gimnaziji, ki jih opredeljujejo metoda šolske interpretacije, načela komunikacijskega modela pouka ter kompetenčnega in systemskega književnodidaktičnega pristopa, na načelni ravni omogočajo uresničevanje induktivne vzgojne prakse. Teoretski razmislek smo skušali razširiti s pojmovanji učiteljev, ki smo jih intervjuvali znotraj izvedene kvalitativne raziskave. Ker smo želeli raziskovano področje premisliti z vidika raznolikih praks slovenskega šolskega prostora, smo poleg intervjuvanja petih učiteljev in učiteljic, ki poučujejo na gimnazijah, ki jih je ustanovila država, intervjuvali tudi učiteljico v programu mednarodne mature ter učitelja slovenščine na waldorfski in učitelja slovenščine na katoliški gimnaziji.

Na podlagi teorije in premisleka intervjuvanih učiteljev ponujamo nekaj možnih iztočnic, ki so vredne nadaljnje pozornosti in premisleka. Da bi pri pouku književnosti lahko prihajalo do bolj poglobljenih bralnih izkušenj, predlagamo zmanjšanje števila obveznih literarnih del in širši nabor raznolikih in kakovostnih besedil, iz katerega bi učitelji v sodelovanju z dijaki bolj avtonomno izbirali, s katerimi besedili bi dosegali zastavljene cilje. Učitelji so v izvedenih intervjujih pogosto izpostavljali nezainteresiranost dijakov za branje in poglobljanje njihovih prvoosebnih bralnih izkušenj ter njihovo željo po reproduciranju drugo- in tretjeosebnih izkušenj oz. interpretacij, zato je smiseln razmislek o načinih spodbujanja književne in (poglobljene) bralne kulture med mladimi. Dodano vrednost lahko na tem področju vidimo v spodbujanju (načel) problemsko-ustvarjalnega pouka, ki bi med drugim v večji meri opozoril tudi na potrebo po spremenjeni vlogi učitelja in dijaka ter učitelja ne bi dojemal kot tistega, ki podaja drugo- in tretjeosebne interpretacije, temveč kot tistega, ki spodbuja raziskovalno in ustvarjalno delo dijakov ter jim pri tem pomaga z intervencijami in polemičnimi dialogi, reflektiranjem itd.

Ključne besede: *induktivni vzgojni pristop, vzgoja preko književnosti, etika in pouk književnosti, metoda šolske interpretacije, problemsko-ustvarjalni pouk*

Literatura

- Biesta, G. (2022). *Vzgoja kot čudovito tveganje*. Ljubljana: Založba Krtina.
- Goetz, A., Krajnc, M., Krušič, S., Leder, T., Peštaj, M., Prassel, I., Repše, H., Saksida, K., in Šturm, M. (2016). *Animirajmo! Priročnik za animirani film v vrtcih in šolah*. Ljubljana: Zavod RS za šolstvo.
- Krakar Vogel, B. (2020). *Didaktika književnosti pri pouku slovenščine*. Ljubljana: Založba Rokus Klett.
- Kroflič, R. (2022). Vzgoja z umetnostjo in prvoosebna umetniška izkušnja kot ključni sestavini sodobne vzgoje in izobraževanja. V: R. Kroflič, S. Rutar in B. Borota (ur.), *Umetnost v vzgoji v vrtcih in šolah: projekt SKUM*. Koper: Založba Univerze na Primorskem, str. 19–35.
- Medveš, Z. (2020). Voditi, pustiti rasti ali vzburi samoorganizacijo. V: R. Kroflič, T. Vidmar in K. Skubic Ermenc (ur.), *Živa pedagoška misel Zdenka Medveša*. Ljubljana: Znanstvena založba Filozofske fakultete, 11–58.
- Mikuš Kos, A., Ule, M., Kavkler, M., Magajna, L. in Razpotnik, Š. (2023). *Kakšno šolo za naslednje desetletje?* Dostopno na: <https://www.delo.si/mnenja/pisma-bralcev/kaksno-solo-za-naslednje-desetletje/> (pridobljeno 27. 5. 2023).
- Strike, K. A. in Moss, P. A. (2003). *Ethics and College Student Life: A case study approach*. Upper Saddle River, New Jersey Columbus, Ohio: Pearson Prentice Hall.
- Štirn Janota, P. (2015). Induktivni pristop na poti od prosocialnega k etičnemu ravnanju. *Sodobna pedagogika*, 66, št. 1, str. 64–86.
- Virk, T. (2018). *Etični obrat v literarni vedi*. Ljubljana: Literarno-umetniško društvo Literatura.
- Zajc, I. (2023). *Kaj je literarna zmožnost in kako jo preverjamo z maturitetnim esejem*. Nova Gorica: Založba Univerze v Novi Gorici.
- Žbogar, A. (v tisku). Metoda reševanja književnih problemov in problemski šolski esej v gimnaziji. *Slavia centralis*.

Predstavitev avtorice

Karmen Strel je magistrica profesorica pedagogike in magistrica profesorica slovenistike z izkušnjami na področjih načrtovanja in izvajanja preventivnih programov za varno in odgovorno rabo spleta, vzgojiteljskega dela v dijaškem domu, dela v organizacijah za osebe s posebnimi potrebami ter poučevanja slovenščine na gimnaziji. Je mlada raziskovalka na Oddelku za pedagogiko in andragogiko (FF UL), ki se ukvarja z umetnostjo kot vzgojnim pristopom znotraj šolskega prostora.

Prispevek je nastal na podlagi nekaterih poudarkov raziskave, opravljene v sklopu magistrskega dela pod mentorstvom red. prof. dr. Alenke Žbogar in red. prof. dr. Robija Krofliča. Predstavlja izhodišče za nadaljnje raziskovanje in razvijanje kulturno-umetnostne vzgoje, preko katere mladi v vzgojno-izobraževalnih institucijah pridobivajo izkušnje, kako bivati v svetu in s svetom, kar si lahko postavimo za enega glavnih vzgojnih ciljev v sodobnem svetu raznolikosti.

Izobraževanje otrok na domu v času epidemije covid-19

VESNA STRLIČ

Povzetek

Izobraževanje otrok na domu je bilo kot ena od izbir osnovnošolskega izobraževanja v slovenski šolski zakonodaji uvedeno v 90. letih 20. stoletja. Kljub z Zakonom o osnovni šoli (Uradni list RS, št. 81/06) uzakonjeni možnosti izbire oblike izobraževanja otrok na domu so se za takšno izbiro prvi starši odločili šele v šolskem letu 2004/2005 (de Laat 2016). Od tedaj smo po podatkih MIZŠ (2022) vsako naslednje šolsko leto lahko spremljali enakomerno rast števila učencev, ki se izobražujejo na domu, vse do prvega šolskega leta, ki je sledilo po razglasitvi epidemije covid-19. V šolskem letu 2021/2022 je delež učencev, ki se na domu izobražujejo v Sloveniji, narastel na 0,83 % celotne osnovnošolske populacije, kar Slovenijo umešča nad evropsko povprečje (Hána in Kostelecká 2020; Eurydice 2018). V času, ko je bilo zaradi soočanja z epidemijo covid-19 v Sloveniji institucionalno šolstvo reorganizirano v obliko izobraževanja na daljavo, je bila izbira izobraževanja otrok na domu edina možnost izobraževanja otrok, v kateri ni bilo uvedenih ukrepov, ki jih je na področje šolstva vpeljala medikalizacija vzgoje in izobraževanja.

Z namenom razumevanja trenda izobraževanja otrok na domu v času epidemije covid-19 smo opravili raziskavo, v katero smo vključili dve skupini. Prva je skupina staršev, ki so se za izobraževanje otrok na domu odločili v času epidemije covid-19 (N=84). Druga je skupina ponudnic zasebnih izobraževalnih storitev (N=5), ki so v času epidemije otroke, ki so se formalno izobraževali na domu, poučevale v vzporednih oblikah izobraževanja, v učnih skupinah. Raziskovali smo motive, zaradi katerih so se starši odločili za izbiro izobraževanja otrok na domu v času epidemije covid-19, poleg tega pa smo analizirali obliko vzporednega izobraževanja za otroke, ki se izobražujejo na domu in v učnih skupinah.

V opravljeni raziskavi smo prepoznali manjši delež staršev, za katere je za odločitev za izobraževanje otrok na domu pretehtalo nestrinjanje z ukrepi, ki jih je na področje šolstva vneslo soočanje z epidemijo covid-19. Veliko bolj kot to je med starši prevladala takšna izbira izobraževanja zaradi nestrinjanja s šolskim sistemom. Motivi staršev ter izkušnje zasebnih ponudnic izobraževalnih storitev razkrivajo sodobne družbene težnje po individualizaciji izobraževanja po meri otroka (Aurini in Davies 2003; 2005). Ugotovili smo, da so se tudi morebitne reakcijske odločitve staršev ob spoznavanju izobraževanja otrok na domu preobrazile v bolj trajne izbire vzgoje in izobraževanja otrok. Starši, ki so za otroke v času epidemije covid-19 izbrali izobraževanja na domu, nameravajo te na domu izobraževati tudi v prihodnje. Potrebe po nadaljnjem nudenju storitev vzporednega izobraževanja za otroke, ki se izobražujejo na domu, zaznavajo tudi ponudnice zasebnih izobraževalnih storitev, ki pri tem vidijo potencial za razvoj lastne dejavnosti.

Ključne besede: *izobraževanje otrok na domu, epidemija covid-19, otrokocentričnost, vzporedne oblike izobraževanja*

Literatura

- Apple, M. W. (2020). Homeschooling, democracy, and regulation: An essay review of Homeschooling: The history and philosophy of a controversial practice by S. F. Peters & J. G. Dwyer. *Education Review*, št. 27
- Aurini, J. in Davies, S. (2003). Homeschooling and Canadian Educational Politics: Rights, Pluralism and Pedagogical Individualism. *Evaluation and Research in Education*, letnik 17, št. 2-3, str. 63 – 73.
- Beck, U. in Beck-Gernsheim, E. (2006). *Popolnoma normalni kaos ljubezni*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
- De Laat (2016) Šolanje na domu v Sloveniji. *Sodobna pedagogika*, letnik 67, št. 4, str. 46 – 62.
- European Commission/EACEA/Eurydice. (2018). *Home Education Policies in Europe: Primary and Lower Secondary Education*. Eurydice Report. Luxembourg: Publications Office of the European
- Green-Hennessy, S., & Mariotti, E. C. (2021). The decision to homeschool: potential factors influencing reactive homeschooling practice. *Educational Review*.
- Heuer, W., Donovan, W., By, F., in McDonald, K. (2021). *Homeschooling In Uncertain Times: COVID prompts a surge* [White paper].
- Kunzman, R., in Gaither, M. (2020). Homeschooling: An Updated Comprehensive Survey of the Research. *The Journal of Educational Alternatives*, letnik 9, št. 1, str. 253–336.
- Lois, J. (2013). *Home Is Where the School Is: The Logic of Homeschooling and the Emotional Labor of Mothering*. New York University press.
- MIZŠ (2022). Podatki o številu učencev, ki se od šolskega leta 2015/2016 dalje izobražujejo na domu (interni vir).

Predstavitev avtorice

Vesna Strlič je profesorica pedagogike in andragogike ter magistrska študentka pedagogike in sociologije na FF UL. Trenutno je aktivna v nevladnem sektorju, pred tem pa je opravljala delo šolske svetovalne delavke. Predstavljena raziskava nastaja v okviru magistrske naloge pod mentorstvom izr. prof. dr. Klare Skubic Ermenc, doc. dr. Žive Kos in prof. dr. Jasne Mažgon.

Šolanje na daljavo v času pandemije COVID-19 z vidika staršev

---

TINA KOLARIČ

Povzetek

Decembra 2019 so na Kitajskem prvič poročali o virusu COVID-19. Virus se je hitro razširil, zato je 18. marca 2020 Svetovna zdravstvena organizacija razglasila pandemijo COVID-19. Boj proti pandemiji smo v Sloveniji začeli s socialno izolacijo, fizično oddaljenostjo in karanteno. Zaprle so se tudi šole in univerze, nekatera delovna mesta, javni zavodi, restavracije in zabavišni prostori. Prav zaprtje vzgojno-izobraževalnih ustanov in uvedba šolanja na daljavo sta močno posegla v življenja družin in šolajočih se otrok. Za učence se je začel izvajati pouk na daljavo. Ob tem je najprej vladalo veliko začudenje, nato veselje in na koncu nelagodje s paniko. Kar hitro se je namreč pokazalo, da je izobraževanje na daljavo velik izziv zlasti za starše, saj je večina otrok potrebovala dodatno motivacijo in strog nadzor pri šolskem delu. To je staršem predstavljalo stres in povzročalo izgorelost.

Nekatere družine so se v času pandemije in šolanja na daljavo srečale še z drugimi negativnimi spremembami, npr. izguba službe zaradi nastalih razmer, povečana socialna izključenost, socialna negotovost, pomanjkanje prostega časa, usklajevanje službe od doma in šolanja na daljavo, težav pri šolskem delu otrok na daljavo ... Vse to je vplivalo tudi na duševno zdravje staršev. Kljub vsemu pa so različne študije potrdile, da je imela pandemija ob negativnih posledicah tudi pozitivne učinke na družinsko življenje.

Zanimalo nas je, kako so bili tehnično opremljeni starši, koliko so bili vpeti v šolsko delo otroka, kako kompetentni so bili pri uporabi tehnologije, koliko so komunicirali z učitelji, kateri so bili pozitivni in kateri negativni dejavniki za družino v času šolanja na daljavo ter katere morebitne posledice so se pojavile znotraj družine. Preučili smo, ali obstajajo razlike glede na starostno obdobje otrok, število otrok, status zaposlitve staršev, partnerski status in pomoč pri gospodinjskih opravilih. V empirični raziskavi je sodelovalo 669 staršev otrok prvega in drugega vzgojno-izobraževalnega obdobja iz Slovenije.

Rezultati analize so pokazali, da je večina staršev po lastnih navedbah v času epidemije shajala s šolanjem na daljavo, vendar so otroci pri delu potrebovali več pomoči kot pred časom šolanja na daljavo. Staršem je največ stresa povzročalo usklajevanje družinskih in službenih obveznosti. Po njihovem mnenju je bilo najbolj pozitivno v času pandemije izvajanje skupnih dejavnosti znotraj družine.

Ključne besede: *straši, pandemija COVID-19, pozitivne in negativne spremembe, šolanje na daljavo.*

Literatura:

- Fontanesi, L., Marchetti, D., Mazza, C., Di Giandomenico, S., Roma, P., in Verrocchio, M. C. (2020). The effect of the COVID-19 lockdown on parents: A call to adopt urgent measures. *Psychological Trauma: Theory, Research, Practice, and Policy*, 12(S1), 79–81.
- Hamilton, L. S., Kaufman, J. H., in Diliberti, M. (2020). *Teaching and Leading Through a Pandemic – Key Findings from the American Educator Panels Spring 2020 COVID-19 Surveys*. RAND Corporation: Insights from the American Educator Panels.
- Karakaya, F., Adigüzel, M., Üçüncü G., Çimen O., in Yilmaz, M. (2021). Teachers' Views towards the Effects of COVID-19 Pandemic in the Education Process in Turkey. *Participatory Education Research*, 8 (2), 17–30.
- Koçak, O., Koçak, Ö. E., in Younis, M. Z. (2021). The Psychological Consequences of COVID-19 Fear and the Moderator Effects of Individuals' Underlying Illness and Witnessing Infected Friends and Family. *International journal of environmental research and public health*, 18 (4), 1–15.
- Beyazoglu, H. K., Bertogna, T., Hostnik, L., Jakopič, T., Škoda, K., Zakešek M., in Fekonja, Lucas, M., Nelson, J., in Sims, D. (2020). *Schools' Responses to COVID-19: Pupil Engagement in Remote Learning*. Upton Park: National Foundation for Educational Research.
- McGuinness, C. (2020). *Educating at a Distance: A Redistribution of Roles*. Florida: Chrysalis School and Chrysalis Center for Change.
- Prime, H., Wade, M., in Browne, D. T. (2020). Risk and Resilience in Family Well-Being During the COVID-19 Pandemic. *American Psychologist*, 75(5), 631–643.
- The Education Trust-West. (2020). *Educational Equity in Crisis Listening to Parents: The Results of our Statewide Survey of Public School Parents*. Pridobljeno 14. 5. 2021 s <http://www.edtrust.org/west>
- U. (2020). Težave in izzivi družin z otroki v zgodnjem in srednjem otroštvu med karanteno zaradi epidemije COVID-19. V Ž. Lep in K. H. Beyazoglu (Ur.), *Psihologija pandemije – Posamezniki in družba v času koronske krize* (str. 53–66). Ljubljana: Znanstvena založba Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani.

Predstavitev avtorice

Tina Kolarič, dipl. vzg. predšolskih otrok, mag. prof. pedagogike in mag. prof. inkluzivne pedagogike, je študij opravila na Pedagoški in Filozofski Fakulteti v Mariboru. Trenutno je zaposlena kot učiteljica za dodatno strokovno pomoč. Pri tem opravlja delo na dveh rednih osnovnih šolah. Prve izkušnje je pridobila v sklopu prakse in kot varuška. Kasneje pa se je najprej zaposlila kot vzgojiteljica, pri tem je spoznala tako javne ko zasebne vrtce. Namen njenega magistrskega dela je bil preučiti vidik staršev glede šolanja otrok v času pandemije COVID-19, saj je v tistem času bila to ena izmed bolj aktualnih tematik, hkrati pa bomo posledice pandemije preučevali še več let.

Biografsko učenje slovenskih izseljencev v Avstraliji: uporaba strategij tranzicijskega učenja

---

ALENKA TRATNIK

Povzetek

Raziskava je izhajala iz konceptualnega okvira, ki ga sestavljajo migracija, tranzicija in biografsko učenje. Številne definicije migracije opredelijo kot geografske spremembe prostora bivanja, ki pa niso le to (Kožar Rosulnik 2018; Mlekuž 2021). Migracije vplivajo na ekonomske, politične, družbene, demografske, kulturne, ekološke, jezikovne vidike življenja posameznika (Lukšič Hacin idr. 2018). Posameznik, ki se seli, se preoblikuje/transformira, vzgaja oz. spreminja, saj se spremenijo njegovo znanje in veščine, identiteta, mentalni vzorci, vrednote in vsakdanje prakse (Kožar Rosulnik 2014, 2018). Vse izkušnje, ki jih posamezniku prinese migracija, predstavljajo različne možnosti za učenje o življenju in samem sebi.

Raziskava se je osredinila na subjektivno doživljanje (trans)formiranja ali biografskega učenja. Proučevali smo, kako vprašani doživljajo svoje spreminjanje/učenje ob izkušnji migracije iz Slovenije v Avstralijo. Za interpretacijo učenja v tranziciji smo izbrali teorijo biografskega učenja (Alheit in Dausien 2002; Alheit 2021), in tranzicijskega učenja (Wildemeersch in Stroobants 2018).

Raziskovalna paradigma je bila kvalitativna, podatke smo zbirali z intervjuji.

S tematsko analizo gradiva smo prepoznali štiri strategije tranzicijskega učenja. Najpogosteje izraženi sta bili strategija prilagoditve in identitetne rasti. Manj izraženo je bilo učenje s strategijama razlikovanja in upora. Raba teh strategij je bila vidna/očitna na različnih področjih njihovih življenj, kot so partnersko ali družinsko življenje, profesionalna kariera, družbena angažiranost, navezovanje stikov, prehranjevanje, praznovanje običajev, prostočasne dejavnosti, društvene dejavnosti itd. Posebnosti pri uporabi strategij tranzicijskega učenja povezujemo z značilnostmi skupine intervjuvancev. Vsi so bili visoko izobraženi, za selitev so se prostovoljno odločili in so jo doživeli pozitivno, kot samorazvoj, karierni in osebni.

Na podlagi pripovedi naših intervjuvancev smo ugotovili, da izkušnja migracije prinese mnogo sprememb. Nekatere od teh so neposredno povezane s selitvijo, npr. učenje naglasa tujega jezika, druge pa bi se mogoče razvile tudi v drugih tranzicijah (npr. ravnanje s čustvi). Težko je predvideti, kako bi se odvijala njihova življenja v drugačnem času in kulturnem, jezikovnem prostoru, saj bi bile lahko izkušnje precej drugačne, mogoče tudi negativne. V svojih pripovedih so omenjali svoje doživljanje, katerega del je bilo tudi prepričanje, da jim življenje v domačem okolju ne bi ponudilo toliko priložnosti in izkušenj, ki bi jim omogočale tako intenzivno osebno rast in strokovno/profesionalni razvoj, sprejemanje raznolikosti in preseganje svojih stereotipov. Nove situacije, vloge in položaji so jim omogočali osebno rast in pridobivanje znanja o sebi. Skozi pripovedi o njihovih migracijskih izkušnjah dobimo vpogled v različna čustva in občutenja, doživljanja samih sebe, eksistencialna vprašanja, odzive ..., preko katerih prihaja do (pre)oblikovanja njihovih izkušenj, znanja in dejavnosti v novo znanje, veščine, vrednote, nove načine mišljenja, čustvovanja in delovanja ter konstruiranja identitete. Ugotovitev naše raziskave je, da je biografsko učenje dinamično omrežje, ki se razvija v odnosu med posameznikom in socialno-kulturnim in naravnim okoljem.

Ključne besede: *biografsko učenje, migracije, Avstralija, slovenski izseljenci, tranzicijsko učenje, identitetne spremembe, znanje*

Literatura

- Alheit, P. (2021). Biographicity as 'mental grammar' of postmodern life. *European Journal for Research on the Education and Learning of Adults*, 12, št. 1, str. 81–94.
- Alheit, P. in Dausien, B. (2002). The »double face« of lifelong learning: two analytical perspectives on a »silent revolution«. *Studies in the Education of Adults*, 34, št. 1, str. 3–22.
- Kožar Rosulnik, K. (2014). Izobraževalna podpora za migrante. *Andragoška spoznanja*, 20, št. 2, str. 109–110.
- Kožar Rosulnik, K. (2018). Biografsko učenje in spreminjanje identitete: migracijske izkušnje Neže Geršič – Agnes Lacroix. *Dve domovini/Two Homelands*, 48, str. 129–146.
- Lukšič Hacin, M., Milharčič Hladnik, M., Kalc, A., Žitnik Serafin, J. (2018). *Socialna, gospodarska in kulturna zgodovina slovenskega izseljenstva 1870–1945*. ZRC SAZU, Inštitut za slovensko izseljenstvo in migracije.
- Mlekuž, J. (2021). *ABCČČ migracij*. Ljubljana: Založba ZRC.
- Wildemeersch, D. in Stroobants, V. (2018). Transitional learning and reflexive facilitation. V: K. Illeris (ur.). *Contemporary theories of learning: Learning theorists in their own words*. London: Routledge, str. 229–242.

Predstavitev avtorice

Alenka Tratnik, magistrica profesorica andragogike, je zaključno delo na Oddelku za pedagogiko in andragogiko opravljala leta 2022 (mentorici dr. Nives Ličen in dr. Klara Kožar Rosulnik). Pomemben vpliv na izbiro teme naloge je imela njena desetmesečna izkušnja bivanja in potovanja po Avstraliji. Za magistrsko delo je prejela 3. nagrado na XXI. nagradnem natečaju Urada Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu za diplomska, magistrska in doktorska dela. Zaposlena je v splošni knjižnici kot bibliotekarka in ob delu obiskujem študijski program Izpopolnjevanje iz bibliotekarstva za bibliotekarski izpit.

www.pad.si

Facebook @studentskiPAD

LinkedIn Študentski PAD